

Gud bevare Danmark!

NYTÅRSTALE: Om to dage samles vi igen foran skærmen. Kl. 18 præcis for at få den rette optakt til nytårsmiddagen og for – denne ene gang om året – at indgå i et ganske særligt, nationalt fællesskab. Dronningens nytårstale er en lige så uomgængelig del af dansk kultur som Matador, sild med snaps og højskolesangbogen. Nytårstalen er ligefrem blevet en så populær tradition, at man kan spille oddset på, hvilke ord Dronningen nævner i talen. "Grønland" og "kronprinsparret" giver selvsagt ikke mange penge igen, mens det i år kan give bonus at satse på ord som "rygestop" og "Ungeren".

Men hvad er det med den nytårstale – hvorfor interesserer den tilsyneladende alle danskere, royalister som anarkister? Seertallet har altid overgået statsministerens nytårstale med mange meter, uanset den siddende statsministers politiske observans og tv-tække. Tidspunktet spiller givetvis en rolle. Det er en god start på aftenens menu at indtage en skefuld åndelig føde, og det giver en undskyldning for at åbne champagnen allerede tidligt på aftenen. Og så kan vi lide at lytte til vores begavede dronning og måske føle en smule national stolthed over hende.

Egentlig er det et paradoks i sig selv, at et temmeligt antiautoritært folk som danskerne overhovedet bevarer kongehuset, denne i sig selv reaktionære, forældede og bekostelige institution. Men det er vi jo ikke ene om; de dér lande, vi normalt sammenligner os med, f.eks. Sverige, Norge og Holland, har også bevaret monarkiet i en eller anden form. Og det er nok fint nok, for det fritager landets reelle magthavere, altså politikerne, for alt for megen fokus på privatlivet. Vi har Marys og Maries nyeste rober at gå op i, så kan Anders og Annemarie Fogh få nogenlunde fred i fritiden.

Når det kommer til nytårstalen, er der imidlertid noget andet på spil. For dronning Margrethe er, med al respekt, nok ikke primært en seermagnet, fordi hun besidder skønhed og star quality. Til gengæld har hun en evne til at ramme os lige i hjertekulen eller folkesjælen – eller hvor det nu er. Hvem husker ikke talen om danskernes dumsmarte bemærkninger – en høflig, men utvetydig kritik af fremmedhad og intolerance. Eller hendes trøstende ord efter 11. september, en trøst der også rummede opfordring til at se bag om farerne og ikke leve i frygt. Margrethe taler til vores bedre jeg, og fordi hun gør det så diskret og uden nogen politisk agenda, tager vi gerne imod hendes kærlige kritik og moderate, moralske opsange. Hun forstår og tilgiver os vores svagheder, men minder os lige en gang om, hvad der er rimeligt og rigtigt.

Jeg tør ikke gisne om, hvad dette års nytårstale kommer til at handle om. Har man et kvalificeret gæt på dét, bør man nok gøre sin indsats hos en af bookmakerne. Men mon ikke begreber som næstekærlighed og glæden ved det nære kommer til at spille en rolle. Og så bliver der måske også nævnt noget om bryllup og barnedåb.

Bragt i Nordjyske lørdag den 29/12 2007